

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Humanistiska fakulteten
Översättarprogrammet
Institutionen för språk och litteraturer, källspråk engelska

Kulturspecifika begrepp
En studie av översättningsstrategier i den svenska översättningen av
Kenan Maliks *From Fatwa to Jihad*

Renée Gustafsson

Självständigt arbete, 15 högskolepoäng
Översättarutbildning 1, ÖU2100, Magisterutbildning
VT 2012
Handledare: Sigrid Dentler
Examinator: Mats Mobärg

Sammandrag

I denna uppsats undersöks vilka översättningsstrategier en översättare använder sig av vid överföring av kulturspecifika begrepp från källspråket engelska till målspråket svenska. Dessa begrepp är specifika för källkulturen och saknar ofta en motsvarighet på målspråket. De strategier en översättare kan välja att använda sig av bidrar ofta till att översättningen blir antingen källspråksorienterad eller målspråksorienterad. Resultatet av undersökningen visar att översättaren huvudsakligen har använt sig av källspråksorienterade strategier, vilket innebär att översättningen håller sig nära originaltexten. Valet av strategier beror dels på den här aktuella textsorten, som är samhällsdebatterande sakprosa med syfte att upplysa och påverka läsaren, dels på att det finns en föreställning om att den tänkta läsekretsen är politiskt insatt och allmänbildad. För denna läsare medför källspråksorienteringen en ökad tillgång till målkulturens samhälle och vanor. Samtidigt kan den mindre insatte läsaren uppleva texten som svårtillgänglig.

Nyckelord: översättning, From Fatwa to Jihad, Kenan Malik, kulturspecifika begrepp, källspråksorientering, målspråksorientering

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1. Syfte och frågeställningar	1
1.2. Material och metod	1
1.3. Begränsningar	2
2. Källspråks- och målspråksorientering.....	3
3. Kulturspecifika begrepp	5
4. Strategier för att överföra kulturspecifika begrepp	7
4.1. Retention (bevarande)	7
4.2. Specification (förtydligande)	8
4.3. Direct Translation (direktöversättning).....	9
4.4. Generalisation (generalisering)	9
4.5. Substitution (kulturell ersättning)	10
4.6. Omission (utelämnande)	11
4.7. Official Equivalent (etablerad motsvarighet).....	11
4.8. Ytterligare anpassning av modellen	12
5. Resultat.....	14
5.1. Fördelning av strategierna.....	14
5.2. Analys	15
5.2.1. Etablerad motsvarighet	15
5.2.2. Bevarande	17
5.2.3. Generalisering.....	19
5.2.4. Förtydligande	22
5.2.5. Direktöversättning.....	23
5.2.6. Kulturell ersättning	24
5.2.7. Utelämnande	25
5.3. Källspråks- eller målspråksorientering.....	26
6. Sammanfattning och diskussion.....	27
Material- och litteraturförteckning	29
Bilaga	31

1. Inledning

Som översättare stöter man ofta på namn, ord och fraser i källtexten som kräver något slags bearbetning för att de ska bli begripliga för läsaren i den nya kulturella situationen, eftersom det inte alltid finns en motsvarighet på målspråket. För att hantera de översättningsvårigheter som följer av bristande semantisk ekvivalens mellan käll- och målspråk använder sig översättare, medvetet eller omedvetet, av olika strategier. Problematiken kring ekvivalens och frågan om översättning är möjlig/omöjlig har diskuterats mycket inom översättningsvetenskapen, liksom översättningsstrategier som förtydliganden, utelämnanden och ersättningar. En av de många forskare som har fördjupat sig i översättningsstrategier är Pedersen (2007). Han har sammanställt sex huvudstrategier som undertextare och översättare tar till när de stöter på begrepp som är specifika för källspråkskulturen, och dessa strategier undersöker jag närmare i uppsatsen. Den källtext/måltext som ligger till grund för undersökningen debatterar det brittiska samhället och dess samtidshistoria och politik. Därför innehåller den många svåröversatta textställen som kräver olika strategier vid överföringen till målspråket.

1.1. Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att undersöka de strategier översättare väljer för att överföra kulturspecifika begrepp från källspråk till målspråk. Vilka strategier förekommer i det här aktuella materialet, och vad kan ha påverkat översättarens val? Är det möjligt att, med utgångspunkt i strategierna, säga om översättningen är källspråks- eller målspråksorienterad, och vad får det i så fall för effekt på den tänkta läsaren?

1.2. Material och metod

Primärmaterialet för den här uppsatsen utgörs av boken *From Fatwa To Jihad (Från fatwa till jihad)* (2009), som är skriven av den brittiske

statsvetaren och debattören Kenan Malik och översatt till svenska av Joachim Retzlaff. Texten kan kategoriseras som journalistisk, samhällsdebatterande sakprosa. Den riktar sig till en politiskt insatt och allmänbildad läsare, och syftet är bland annat att diskutera den själv censur som åttiotalets ”Rushdie-affär” enligt författaren har medfört och de konsekvenser denna själv censur får för yttrandefriheten. Texten lämpar sig väl för undersökningen, eftersom den innehåller många namn, fraser och begrepp som är kulturspecifika – dvs. de kräver någon form av strategi från översättarens sida.

Med utgångspunkt i Pedersens översättningsstrategier har jag identifierat kulturspecifika begrepp (dessa begrepp förklaras närmare i kapitel 3 nedan) i inledningen och det första, andra och sista kapitlet i källtexten. Kapitlen valdes för att få en slumpmässig spridning, eftersom en analys av samtliga exempel i boken hade varit alltför omfattande för att rymmas inom ramen för den här uppsatsen. Jag har sedan gjort en kvalitativ analys av materialet mot bakgrund av de förekommande strategierna. I resultatavsnittet redogör jag först för hur de olika strategierna fördelar sig i materialet. Därefter följer en genomgång av de olika strategierna utifrån valda exempel (samtliga exempel finns med i bilagan).

1.3. Begränsningar

Eftersom vissa kulturspecifika begrepp har överförts med hjälp av flera strategier, har jag valt att räkna strategierna varje gång de förekommer i materialet. Om ett begrepp exempelvis överförs till måltexten som *direktöversättning* i kombination med ett *förtydligande*, har alltså jag räknat båda dessa strategier.

Om ett och samma kulturspecifika begrepp förekommer flera gånger i materialet, har jag valt att endast analysera det vid första förekomsten, eftersom den strategi som då tillämpas är avgörande för hur läsaren tar till sig begreppet.

Gränsdragningen mellan strategierna och själva kategoriseringen av exemplen har ibland varit svår att göra. Detta beror till stor del på att strategin *etablerad motsvarighet* ofta bygger på någon av de andra strategierna. Svårkategoriserade exempel diskuteras i avsnitt 5.2. nedan.

De anpassningar jag har gjort av Pedersens modell beskrivs under avsnittet om respektive strategi i kapitel 4 nedan.

2. Källspråks- och målspråksorientering

Inom översättningsvetenskapen har det under lång tid pågått en diskussion om huruvida en måltext bör hålla sig nära källtexten eller anpassas till målspråskulturen och om översättaren ska vara trogen källtexten eller måltextläsaren. Enligt Lindqvist (2004:4) finns det två olika slags översättningar – de som är *målspråksorienterade* och de som är *källspråksorienterade*. Den målspråksorienterade översättningen ”försöker placera den översatta texten inom målspråkets kulturella horisont” (2004:4), vilket innebär att den görs lättillgänglig för den nya läsaren. Den källspråksorienterade översättningen håller sig istället så nära originalet som möjligt, vilket kan göra att ”läsaren får anstränga sig mer”. Tidigare forskare använder liknande begrepp, även om definitionerna av dem skiljer sig åt.

Nida formulerade begreppen *formell* och *dynamisk ekvivalens*, där den förra är källspråksorienterad och den senare målspråksorienterad. Vid formell ekvivalens håller sig måltexten nära källtexten till både form och innehåll, och läsaren får på så sätt tillgång till främmande begrepp, kultur och vanor i källspråskulturen. Vid dynamisk ekvivalens strävar översättaren istället efter att måltexten ska ha samma effekt på läsaren som originalet har på källtextläsaren, dvs. det Nida kallar ”the principle of equivalent effect” (citrat enligt Munday 2008:42).

Newmark (1986:39) benämner de två förhållningssätten till översättning som *semantisk* och *kommunikativ översättning*. I den förra vill översättaren överföra de semantiska och syntaktiska strukturerna i källtexten så långt som målspråket tillåter. Den semantiska översättningen stannar därmed inom källtextkulturen och tenderar att vara mer detaljerad och koncentrerad än den kommunikativa översättningen. I den senare vill översättaren åstadkomma en effekt på måltextläsaren som liknar den originaltexten har på källtextläsaren. Kommunikativ översättning vänder sig uteslutande till måltextläsaren, förklarar främmande element där det är möjligt och är tydligare och enklare och har ett bättre flyt än den semantiska översättningen.

Venuti använder sig av begreppen *domestication* och *foreignization*. Domesticating translation betyder att översättaren gör textens innebörd

transparent och tonar ned de element i språket och källtextkulturen som kan vara främmande för måltextläsaren. Foreignization lyfter istället fram främmande element i översättningen, exempelvis genom att införa lånord i målspråket (Hatim & Munday 2009:229–30).

Mer allmänt kan man även tala om *trogen* och *fri* översättning (Lindqvist 2004:4). Den trogna översättningen kan beskrivas som *exotiserande*, och översättaren strävar efter att det ska synas att originalet är skrivet på ett främmande språk (jfr formell ekvivalens och semantisk eller källspråksorienterad översättning). Den fria översättningen kan beskrivas som *naturaliserande*, och målet är att översättningen ska läsas som ett originalverk (jfr dynamisk ekvivalens och kommunikativ eller målspråksorienterad översättning).

Sammanfattningsvis finns det både för- och nackdelar med de två förhållningssätten till översättning. Att låta den lokala källkulturen och källspråket färga texten kan berika både målspråket och läsoplevelsen, samtidigt som ett förtydligande av främmande element måste vara en förutsättning om man verkligen vill att läsaren ska förstå och få en god behållning av texten.

3. Kulturspecifika begrepp

Vid översättning sker, enligt Ingo (2007:126–127), förändringar i en rad *språk- och kulturinterna situationella faktorer* – vissa faktorer gäller inte längre, andra förändras och ytterligare andra tillkommer – och översättaren måste avgöra om måltexten på grund av de kulturella skillnader som uppstår behöver anpassas på något sätt till måltextmottagaren. Ju större skillnader mellan de aktuella kulturerna, desto troligare är det att översättaren kommer att behöva göra ingrepp i översättningen:

Översättarens uppgift är då att avgöra om det finns t.ex. sådana skillnader i kultur och bildning som förorsakar behov av att anpassa (vanligen komplettera, ibland förkorta eller i övrigt bearbeta) översättningen. Detta är viktigt för att texten ska ”sitta” i den situation som uppstår när den i samma eller nytt syfte mottas av läsare i en annan miljö och med en bakgrund som kanske är helt annorlunda beträffande kultur, bildningsnivå, religion, moraluppfattningar, etikett, konvens och informationsbehov. (Ingo 2007:127)

I citatet ovan ligger fokus på översättaren, som alltså måste förhålla sig till kulturinterna situationella faktorer vid översättning. Pedersen (2007:91) ger en ingående definition av kulturspecifika begrepp vilken utgår ifrån mottagaren:

Extralinguistic Cultural Reference (ECR) is defined as reference that is attempted by means of any cultural¹ linguistic expression², which refers to an extralinguistic entity³ or process. The referent of the said expression may prototypically be assumed⁴ to be identifiable to a relevant audience⁵ as this referent is within the encyclopaedic knowledge of this audience.

Det kulturspecifika begreppets utomspråkliga referent förstås alltså av källtextläsaren, eftersom han/hon har den encyklopediska kunskap som

¹ In a very wide sense of the word, including e.g. geographical names.

² Regardless of word class, syntactic function or size.

³ Including fictional ones.

⁴ As implied in the speech situation.

⁵ E.g. a TV programme’s primary target audience

behövs. Vid översättning av dessa begrepp uppstår problem, eftersom denna referens kan antas vara mindre känd för måltextläsaren än för källtextläsaren då de två grupperna inte alltid delar samma encyklopediska kunskap. De kulturspecifika begreppen finns i alla språk och kulturer, men det är först vid en översättning som de orsakar problem på grund av att det uppstår förändringar i vissa kulturinterna situationella faktorer.

I forskningslitteraturen finns det många olika sätt att benämna och definiera det Pedersen kallar *ECR*. Exempelvis använder Newmark (1986) begreppet *cultural terms* och Orrevall (2004) *utomspråkliga kulturrelaterade begrepp*. Definitionerna skiljer sig åt på vissa punkter, t.ex. vad forskarna väljer att inkludera och exkludera i sina begrepp. Kahan (2009:8) diskuterar utförligt denna begreppsproblematik och menar att *kulturspecifika begrepp* är ett ”relativt vedertaget uttryck inom översättningsvetenskapen”. Jag kommer fortsättningsvis att använda den benämningen i den här uppsatsen istället för den engelska *extralinguistic cultural references* (ECR). I enlighet med Pedersen (2007) står termen *kulturspecifika begrepp* i denna studie för de fraser, namn, företeelser osv. i en källspråskultur, som inte har någon direkt motsvarighet i målspråskulturen och som därför kräver att översättaren (mer eller mindre medvetet) väljer en strategi vid överföringen för att de ska bli förståeliga för måltextläsaren. De kulturspecifika begreppen är alltså specifika för källspråskulturen och ofta handlar det om platser, institutioner, vanor, mat etc. (Pedersen 2007:91). I materialet för den här undersökningen rör det sig oftast om geografiska platser, politiska befattningar, institutioner, organisationer och egennamn.

Pedersen understryker skillnaden mellan *utomspråkliga* och *inomspråkliga* begrepp. Inomspråkliga begrepp kan vara idiom, talesätt, slang och dialekter, dvs. företeelser som existerar *inom* ett specifikt språk och alltså är en del av språksystemet i fråga. Dessa tas inte upp i Pedersens modell, eftersom han har valt att fokusera på utomspråkliga kulturspecifika begrepp, dvs. begrepp som har en referent *utanför* själva språket (Pedersen 2005:2). Jag har dock valt att även ta med idiomatiska uttryck i min analys (se avsnitt 4.8. nedan).

4. Strategier för att överföra kulturspecifika begrepp

Inom översättningsvetenskapen finns det många olika sammanställningar och beskrivningar av översättningsstrategier. Eftersom Pedersen (2007:129–152) nyligen har sammanställt olika strategier för översättning av just kulturspecifika begrepp är hans forskning relevant att ha som grund i den här undersökningen. Hans strategier, som baseras på tidigare forskning inom området (Leppihalme, Nedergaard-Larsen, Gottlieb m.fl.), är utformade med undertextning i åtanke men de kan även anpassas till och appliceras på andra typer av analyser (2007:128). Nedan följer en genomgång av dessa strategier, som är uppdelade i sex huvudkategorier. De första tre strategierna, *retention*, *specification* och *direct translation*, kategoriseras som källspråksorienterade, medan strategierna *generalisation*, *substitution* och *omission* är målspråksorienterade. Därutöver finns även en sjunde kategori, *official equivalent*, som varken är källspråks- eller målspråksorienterad. Pedersen understryker att de olika strategierna kan kombineras för att uppnå den bästa lösningen. För att underlätta läsningen har jag valt att översätta namnen på strategierna. Jag har också gjort understrykningar i exemplen nedan för att markera skillnader mellan käll- och måltext. Samtliga exempel följer bilagans numrering.

4.1. Retention (bevarande)

Strategin *bevarande* innebär att översättaren låter källtextelementet införlivas i målspråket. Det kulturspecifika begreppet kan ibland avskiljas från den övriga måltexten eller anpassas till målspråkets konventioner genom att översättaren använder citationstecken eller kursivering. Detta är enligt Pedersen den vanligaste strategin för att överföra kulturspecifika begrepp till måltexten. Det är också den mest källspråksorienterade strategin, eftersom översättaren överför begreppet utan att översätta det eller lägga till något förtydligande. Strategin underlättar inte måltextläsarens förståelse av begreppet, och därför är denna strategi kanske inte alltid det optimala valet.

I exemplet nedan har översättaren använt sig av strategin *bevarande* då författaren nämner en pamflett:

(6) KT: [...] in her pamphlet *Sacred Cows*

MT: [...] i sin pamflett *Sacred Cows*

Pamflettens titel är oförändrad i måltexten, och översättaren har inte behövt skilja ut den från den övriga måltexten eftersom författaren själv har kursiverat titeln.

4.2. Specification (förtydligande)

Strategin *förtydligande* innebär att översättaren bevarar källtextelementet oförändrat i måltexten samtidigt som han/hon lägger till information som gör det kulturspecifika begreppet mer specifikt på målspråket. Den tillagda informationen kan antingen finnas latent i själva begreppet (t.ex. en förkortning som skrivs ut eller tillägg av ett efternamn) eller också i begreppets konnotationer (t.ex. tillägg av en yrkestitel då enbart namnet på personen i fråga inte är tillräckligt välkänt i målkulturen). Ett exempel där den tillagda informationen finns latent i det kulturspecifika begreppet, som i det här fallet är ett egennamn, är följande:

(96) KT: the age of Oprah

MT: Oprah Winfreys tidsålder

Här ingriper översättaren för att förtydliga vilken Oprah författaren syftar på. En risk med denna strategi är, enligt Pedersen (2007:135), att den av måltextmottagaren kan uppfattas som ”nedlåtande”, om översättaren väljer att lägga till information som sedan upplevs som överflödigt. Jag anser att detta denna risk kanske främst föreligger vid undertextning, då man kan förmoda att läsaren av en översatt text inte har tillgång till ”originaltexten” på samma sätt som en TV-publik och därför inte kan göra några jämförelser.

Pedersen kategoriserar strategin som källspråksorienterad, eftersom ett främmande begrepp överförs till målspråket då strategin förutsätter att källtextelementet bevaras oförändrat i måltexten. Man skulle alltså kunna se det som att strategin egentligen är en kombination av *bevarande* och ett förtydligande element.

4.3. Direct Translation (direktöversättning)

Strategin att översätta varje led i källspråsuttrycket med närmaste ekvivalenta led i målspråket, *direktöversättning*, används exempelvis vid översättning av namn som är konstruerade av egentliga substantiv. Inget läggs till eller dras ifrån, och läsaren vägleds alltså inte på något sätt. Enligt Pedersen är detta en vanlig strategi för att överföra namn på företag, organisationer och officiella institutioner. Strategin är något källspråksorienterad, eftersom elementet i målspråket inte alltid ger måltextläsaren samma konnotationer som originalet ger källtextläsaren. Pedersen tar upp ett exempel där medaljen *the Purple Heart* (2007:135), som ges till amerikanska soldater som har sårats i krig, överförs som *Purpurhjärtat*. Det är inte självklart att Purpurhjärtat ger en svensk läsare samma konnotationer som *the Purple Heart* ger en amerikan.

När jag kategoriserade mina exempel som direktöversättning blev det ibland nödvändigt att undersöka om det verkligen var översättarens direktöversättning eller om det istället var en etablerad motsvarighet (se avsnitt 4.7. nedan). Ett exempel på detta är när författaren beskriver hur islamiska religiösa texter och deras titlar har förändrats över tid:

(98) KT: [...] titles such as *The Explanations of Secrets and The Pearls of Knowledge*

MT: [...] titlar som Förklaring av hemligheterna och Kunskapens Pärlor

De svenska namnen på de religiösa texterna i exemplet ovan hade inga träffar på vare sig Google eller i Nationalencyklopedin, och därför har jag valt att kategorisera dessa som direktöversättning.

4.4. Generalisation (generalisering)

Strategin *generalisering* innebär att översättaren ersätter det specifika med ett mer generellt begrepp, vilket kan göras på två sätt. Översättaren kan utnyttja ordens semantiska förhållanden, t.ex. genom att ersätta en hyponym, en meronym (en del av helheten) eller en metonym (en stilfigur som innebär att man använder ett annat uttryck för det som egentligen avses) med ett överordnat begrepp, d.v.s. en hyperonym. Han/hon kan också ersätta begreppet med en – mer eller mindre – synonym parafra,

som när författaren nämner en blogg på tidningen The Guardians webbsida:

(120) KT: a piece for the Guardian's Comment Is Free blog

MT: en artikel på The Guardians kommentarsblogg

Bloggen har namnet *Comment Is Free*, men översättaren har valt att utelämna namnet och endast använda en generaliserande omskrivning, *kommentarsblogg*. Begreppet blir således mindre specifikt i måltexten än i källtexten.

Vid generalisering utgår översättaren ifrån att det kulturspecifika begreppet är antingen tämligen eller helt obekant för målpråksmottagaren, och strategin innebär att översättaren hjälper läsaren genom att ersätta begreppet med något mer generellt eller med en omskrivning för att överföra begreppets innebörd. Oavsett om begreppet har ersatts med en hyperonym eller en parafra, är resultatet att måltextelementet är mindre specifikt än källtextelementet. Kategorin kan alltså sägas vara målpråksorienterad eftersom den syftar till att underlätta för läsaren.

Vissa fall av metonymi i källtexten går att analysera på olika sätt, och jag har i min analys utgått från Pedersens kategorisering ((2007:215) där han som exempel tar upp *Vita Huset* som ofta används som ett personifierat uttryck för *den amerikanske presidenten*, eller att *Madison Avenue* är en metonym som kan överföras som *reklamare* eller *reklambranschen*. Pedersen menar att strategin generalisering är inblandad, eftersom de personifierade uttrycken ersätts med icke-personifierade, mer generella uttryck som betecknar personerna eller branscherna som avses.

4.5. Substitution (kulturell ersättning)

Strategin *kulturell ersättning* innebär att översättaren ersätter det kulturspecifika begreppet med ett annat kulturspecifikt begrepp hämtat från källspråkskulturen, målpråkskulturen eller en tredje kultur. Två exempel Pedersen tar upp är när *junior high* översätts med *högstadiet*, eller *french toast* med *fattiga riddare* (2007:217). Han kallar denna strategi *substitution*, med underkategorierna *cultural substitution* och *situational substitution*, där den senare innebär att översättaren ersätter begreppet med något som passar in i kontexten men som inte har någon koppling till källtextelementet. Eftersom det i min korpus inte finns några exempel på *situational substitution*, men däremot flera fall då översättaren valt ett

annat kulturspecifikt begrepp, har jag valt att kalla strategin *kulturell ersättning*.

Detta är en målspråksorienterad strategi som kräver arbete från översättaren då denne måste försöka finna en passande kulturell motsvarighet. Enligt Pedersen (2007:143) är denna strategi ett tydligt exempel på Nidas *dynamiska ekvivalens* eller Newmarks *kommunikativa översättning*, och översättaren strävar efter att uppnå *equivalence of effect* snarare än att överföra informationen i källtexten.

Det finns en risk att det uppstår en trovärdighetsklyfta vid användningen av den här strategin, eftersom översättaren riskerar att flytta handlingen till målkulturen på ett sätt som läsaren inte upplever som trovärdigt. Ett (något övertydligt) exempel på detta skulle kunna vara att en person i en amerikansk tv-serie läser *New York Times* och detta överförs som *Svenska Dagbladet*, vilket skulle framstå som föga trovärdigt för en svensk publik.

4.6. Omission (utelämnande)

Strategin *utelämnande* innebär att översättaren väljer att utesluta källtextelementet i måltexten, dvs. utelämnar det helt från översättningen. Om översättaren väljer denna strategi, kan det bero på att han/hon har prövat olika alternativ men funnit att inget av dem fungerar, men valet kan också bero på tidsbrist, stress etc.

4.7. Official Equivalent (etablerad motsvarighet)

En *etablerad motsvarighet* är ”inte så mycket en strategi som en motsvarighet med en mycket speciell status” (Pedersen 2007:130, min översättn.). Strategin skiljer sig från de andra eftersom ”processen är administrativ snarare än lingvistisk” (2007:149), och den placeras därför vid sidan av övriga strategier.

En *etablerad motsvarighet* förutsätter att något slags officiellt beslut har fattats av människor som styr över det kulturspecifika begreppet, exempelvis vid konvertering av mått eller namn på institutioner. Det kan också vara ett företag som styr över ett begrepp, och Pedersen nämner *Donald Duck* med den etablerade svenska motsvarigheten *Kalle Anka* som exempel (2007:149). Han kallar strategin *the ready-made solution*, eftersom det finns ett vedertaget sätt att hantera begreppet vid översättning. Översättaren behöver inte fundera på vilken strategi han/hon ska

använda sig av, och därför kan strategin sägas vara varken källspråks- eller målspråksorienterad. Man kan som översättare givetvis välja att *inte* använda sig av en viss etablerad motsvarighet men tar då enligt Pedersen en risk, eftersom dessa används så ofta av andra översättare.

Eftersom det kan vara andra faktorer som har avgjort att begreppet blivit den etablerade översättningsmotsvarigheten, har jag valt att använda termen *etablerad* istället för *officiell*. Ofta handlar det dock om namn på politiska institutioner eller befattningar.

En etablerad motsvarighet bygger ofta på någon av de andra sex strategierna, vanligtvis *bevarande*. Pedersen nämner till exempel *Bluebeard*, som översätts med *Riddar Blåskägg* (en etablerad motsvarighet som bygger på strategin *förtydligande*), eller TV-serien *Cheers*, som översätts med *Skål* (strategin är *direktöversättning*) (2007:151).

I min egen korpus finns exempel (3) där *the Cold War* översätts med *det kalla kriget*. Den etablerade motsvarigheten bygger på strategin *direktöversättning*, men begreppet kategoriseras ändå som en etablerad motsvarighet, eftersom det inte finns någon anledning för översättaren att välja något annat sätt att överföra det på. Då jag har kategoriserat exempel i min korpus som etablerad motsvarighet har sökningar i Nationalencyklopedin, i Mediarkivet och på Google fått bekräfta om det aktuella begreppet varit etablerat eller inte.

4.8. Ytterligare anpassning av modellen

Pedersen (2005:2) inkluderar inte idiom, slang, talesätt och dialekter i sin modell, eftersom han klassificerar dessa som *inomspråkliga* kulturspecifika referenser, men han menar att modellen går att anpassa för att inkludera även sådana uttryck. Idiomatiska uttryck och talesätt är dock komplicerade att placera in i någon av strategierna. De ställer stora krav på översättaren, som måste försöka finna ett motsvarande idiom i målspråket. Å ena sidan finns det ofta en sådan etablerad motsvarighet att använda sig av, men å andra sidan måste översättaren arbeta aktivt för att hitta den exakta motsvarigheten och på så sätt kunna vägleda läsaren. Enligt Ingo (2007:144–145) finns det flera olika tillvägagångssätt vid översättning av idiomatiska uttryck: idiomatet kan ersättas med ett idiom, det kan översättas ordagrant och det kan översättas med ett förklarande nominaluttryck. I exemplet nedan har översättaren funnit att en direktöversättning av talesättet är det bästa alternativet, och han har även lagt till en förtydligande bisats för att visa att det rör sig om just ett talesätt:

(17) KT: 'more-loyal-than-the-Queen'

MT: "mer lojal än självaste drottningen" som talesättet lyder

Jag har valt att ta med idiomatiska uttryck i min analys, eftersom översättaren måste göra ett aktivt val vid överföringen. Då dessa överförs med ett idiomatiskt uttryck på målspråket, kategoriserar jag dem som tillhörande strategin kulturell ersättning, eftersom det sker en anpassning till målkulturen. När översättaren istället har överfört idiom ordagrant eller som nominaluttryck kategoriseras de som *direktöversättning* respektive *generalisering*.

5. Resultat

Nedan presenteras resultatet av undersökningen. Först redovisas de valda strategiernas fördelning i materialet. Därefter följer en analys av valda exempel med strategierna som utgångspunkt (samtliga exempel återfinns i bilagan). Slutligen sammanställs strategierna efter källspråks- respektive målspråksorientering för att se hur översättarens val har påverkat texten som helhet.

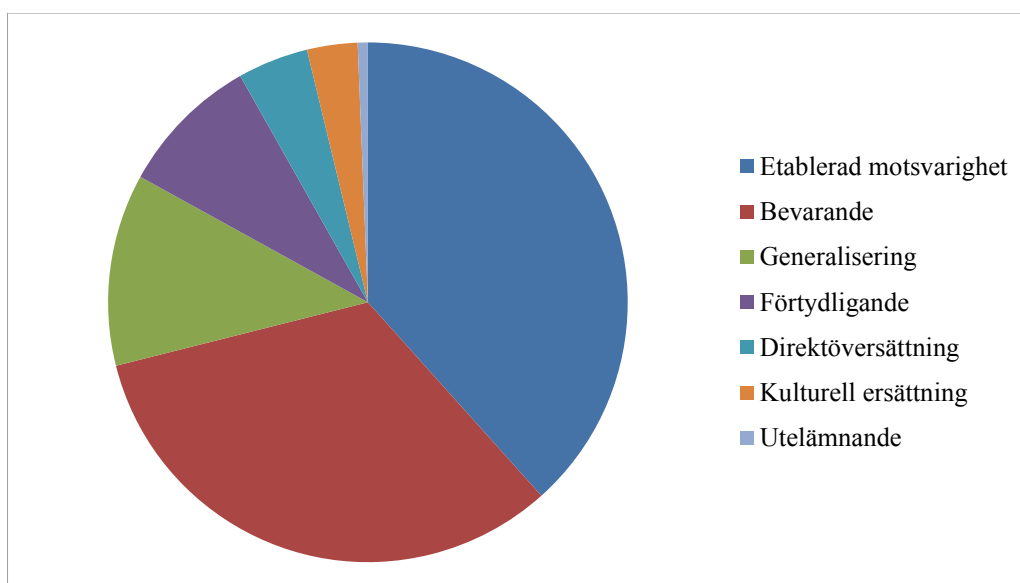
5.1. Fördelning av strategierna

I källtexten fann jag totalt 151 kulturspecifika begrepp. Av dessa har översättaren i vissa fall valt att överföra begreppet med hjälp av mer än en strategi, t.ex. *etablerad motsvarighet* i kombination med *förtydligande*. Därför använde översättaren totalt 159 strategier, som fördelade sig i materialet enligt tabellen nedan:

TABELL 1. *Strategiernas förekomst i materialet.*

Strategi	Antal förekomster	Andel i procent (avrundat till heltal)
Etablerad motsvarighet	61	38 %
Bevarande	52	33 %
Generalisering	19	12 %
Förtydligande	14	9 %
Direktöversättning	7	4 %
Kulturell ersättning	5	3 %
Utelämnande	1	<1 %
Totalt	159	100 %

Av tabell 1 ovan går att utläsa att den absolut vanligaste strategin var att översättaren valde en *etablerad motsvarighet* – nästan 40 % av de kulturspecifika begreppen har överförts med hjälp av en sådan motsvarighet. En nästan lika vanlig strategi är *bevarande*, som använts vid överförandet av mer än en tredjedel av begreppen. Övriga kulturspecifika begrepp har överförts med någon av de andra strategierna. Cirkeldiagrammet nedan ger en tydligare bild av hur många gånger de valda strategierna användes i förhållande till det totala antalet kulturspecifika begrepp i källtexten:

FIGUR 1. *Fördelning av de valda strategierna.*

Figur 1 visar tydligt hur ofta förekommande *etablerade motsvarigheter* och strategin *bevarande* är i översättningen. Den visar också hur sällan översättaren använde sig av de övriga strategierna.

5.2. Analys

Nedan följer en analys av de val översättaren har gjort, med utgångspunkt i de olika strategierna.

5.2.1. *Etablerad motsvarighet*

Översättaren har använt sig av etablerade motsvarigheter i 61 fall, dvs. nästan 40 % av fallen. Många av exemplen på etablerade motsvarigheter i

mitt material finns inom kategorier som boktitlar (*The Satanic Verses – Satansverserna*), historiska epoker (*Second World War – andra världskriget*), namn på universitet (*University of Texas – University of Texas*) och byggnader (*World Trade Center – World Trade Center*). Etablerade motsvarigheter finner man ofta i kategorier som namn på institutioner, inom utbildning, samhälle/politik, film- och boktitlar etc. (Pedersen 2007:224). Eftersom källtexten inte är skönlitterär utan behandlar samhällsfrågor, är det föga förvånande att den innehåller en så stor andel etablerade motsvarigheter. Om det har funnits en svensk motsvarighet har översättaren använt sig av denna, och det har då förmodligen aldrig uppstått något översättningsproblem.

Eftersom en etablerad motsvarighet ofta bygger på någon av de andra sex strategierna kan det ibland vara mycket svårt att avgöra hur exemplet ska kategoriseras. I exempel (115) överförs *The Jewel Of Medina* som *Medinas juvel*. Strategin är direktöversättning, men boken är utgiven i Sverige och har en svensk titel, varför översättningen kategoriseras som en etablerad motsvarighet. I (51) överförs *Ministry of Religious Guidance* som *Ministeriet för religiös vägledning*. Även i det här fallet är strategin direktöversättning, men vid en sökning i Nationalencyklopedin och på Google fick jag inga träffar på det svenska namnet. Därför har exemplet kategoriserats som tillhörande strategin direktöversättning. Man kan dock fråga sig varför översättaren har valt en direktöversättning när han annars ofta använder sig av strategin *bevarande* i liknande situationer, d.v.s. vid namn på organisationer som inte har någon etablerad svensk motsvarighet. Svaret kan vara att det är en ogenomskinlig nominalfras som kräver lite vägledning från översättarens sida för att bli begriplig.

Många av de etablerade motsvarigheterna i materialet bygger på strategin direktöversättning. Några av dem bygger dock på strategin *bevarande*, som exempel (78) där författaren skriver att tv-serien *Cosby* framstod som ”ett manifest för Black Power”. Eftersom denna anglicism är helt etablerad i svenskan (*svart makt* är ovanligare), har jag valt att kategorisera exemplet som att översättaren använt sig av en etablerad motsvarighet.

Ett svårkategoriserat fall i korpusen var följande exempel där författaren citerar en text om västvärldens värderingar och de muslimska fångar som inte omfattas av dessa:

(146) KT: say at Guantanamo Bay

MT: låt säga i Guantánamo

En sökning i NE visar att namnet Guantánamo syftar endast på själva orten på Kuba. I tidningsartiklar i Mediearkivet skrivs ibland hela namnet på flottbasen ut, men det förekommer även benämningar som *Guantánamobasen* och *Guantánamolägret*. Översättaren kan dock ha utelämnat ”Bay” av den anledningen att det oftast handlar om USA:s flottbas där när namnet nämns i Sverige, och detta finns latent eller underförstått i namnet. Därför har jag kategoriserat exemplet som en etablerad motsvarighet.

Valet att använda etablerade motsvarigheter är en strategi som varken är käll- eller målspråksorienterad, och därför säger den stora andelen etablerade motsvarigheter inget om huruvida översättningen håller sig nära källtexten eller anpassas till målkulturen.

5.2.2. *Bevarande*

I källtexten förekommer många namn på böcker, tidningar, förlag och tidskrifter, men också namn på institutioner, organisationer, föreningar och religiösa och politiska grupperingar. Förekomsten av alla dessa namn kan vara en förklaring till att översättningsstrategin *bevarande* är så vanlig. Översättaren har vid 52 tillfällen, dvs. över 30 % av exemplen, använt sig av bevarande vid överföringen av kulturspecifika begrepp i materialet. Den blir därmed den näst vanligaste strategin efter användningen av etablerade motsvarigheter. Ofta är det befogat att behålla källtextelementet, exempelvis då det är författarens intention att introducera ett begrepp, t.ex. (22) *paki-bashing*, för att i den följande texten ge en förklaring till begreppet. Dessutom medför textsorten – sakprosa som vill informera och debattera, och som är beroende av att läsaren kan följa med i tankegången för att förstå argumenten – att författaren ofta använder sig av förtydligande element i samband med att han nämner tidningar, böcker, pamfletter, filmer, religiösa samfund etc.:

- (10) KT: But I also wrote the occasional article for the Voice, Britain’s leading black newspaper.

MT: Men jag skrev ibland också artiklar i Voice, Storbritanniens ledande svarta tidning.

- (34) KT: the Saudi-backed weekly Islamic magazine Impact International

MT: den saudistödda veckotidningen Impact International

(89) KT: the cult TV series Torchwood

MT: den kultförklarade TV-serien Torchwood

I exemplen ovan har översättaren inte behövt lägga till förtydligande element, eftersom de finns med i källtexten. Flertalet namn på t.ex. tidningar och tidskrifter får dessutom antas vara välkända för en svensk läsekrets, som *The Guardian*, *New York Times* eller *The Economist*.

Kulturspecifika begrepp som däremot kan försvåra läsningen är namnen på alla de organisationer och religiösa grupperingar som överförs utan närmare förklaring:

(25) KT: the National Assembly Against Racism

MT: National Assembly Against Racism

(49) KT: British Muslims for Secular Democracy

MT: British Muslims for Secular Democracy

(140) KT: Center for International Development and Conflict Management

MT: Center for International Development and Conflict Management

Givetvis har den tänkta mottagaren betydelse för valet av strategi i exemplen ovan. Tendensen att bevara dessa namn i måltexten tyder på att översättaren förväntar sig att måltextläsaren förstår (eller redan känner till) de engelska namnen. Översättaren förväntar sig med andra ord att mottagaren är allmänbildad, vilket förmodligen inte är ett felaktigt antagande då man får anta att ämnet aktuell samtidshistoria lockar en viss typ av läsare. Samtidigt blir vissa begrepp, som (87) *Polytechnic of North London*, svårbegripliga för en mindre insatt läsekrets. Benämningen *Polytechnic* är nämligen mycket ogenomskinlig, speciellt som kontexten inte avslöjar att begreppet står för *Polytechnic university*, dvs. ett tekniskt universitet. Det kräver att läsaren har kunskap om det engelska utbildningsväsendet, och ett förtydligande kunde ha underlättat läsförståelsen.

Ytterligare ett intressant exempel på strategin bevarande är när författaren citerar en amerikansk säkerhetsrådgivare:

(135) KT: America today [...] is not the self-confident and determined nation that responded to Pearl Harbour

MT: Dagens Amerika [...] är inte den självsäkra och beslutsamma nation som reagerade på Pearl Harbour

Översättaren har bevarat namnet utan förtydliganden, trots att begreppet syftar på *attacken* på Pearl Harbor snarare än själva den geografiska platsen. Han har behållit den engelska syntaxen (jfr ”som reagerade på Ådalen” eller ”som reagerade på upploppen i Ådalen”) och förutsätter att det kulturspecifika begreppet är så pass internationellt känt att inget förtydligande behövs. Läsaren får således ingen vägledning, och detta är ett tydligt fall då översättningen stannar inom källtextkulturen och det är inte säkert att begreppet har samma konnotationer för måltextläsaren som för källtextläsaren.

Det finns fler exempel som tyder på att översättaren vill hålla sig nära källtexten och överföra dess struktur:

(97) KT: professor of sociology at the École des Hautes Études

MT: professor i sociologi vid École des Hautes Études

Författaren har inte förtydligat det kulturspecifika begreppet (som är hämtat från det franska skolväsendet) för sin läsare, och översättaren väljer att hålla sig nära källtexten genom att inte heller förtydliga eller förklara begreppet. Kontexten ovan avslöjar ju också att det handlar om högre utbildning av något slag eftersom de lärare som beskrivs (professor) är knutna till denna utbildningsform, och översättaren kan ha velat undvika att ”skriva läsaren på näsan”.

Sammanfattningsvis kan sägas att de många bevarade källspråks-elementen ofta är ett resultat av textsorten och den förväntade läsekretsen. Hellre än att riskera att ”skriva ut” sådant som läsaren förmodas känna till, väljer översättaren att hålla sig nära källtexten och låta läsaren komma till författaren.

5.2.3. Generalisering

Strategin generalisering, som innebär att något specifikt ersätts av något mer generellt, används i 19 fall (12 %) vid överföring av de kulturspecifika begreppen. Det är den näst vanligaste strategin efter bevarande, och i materialet förekommer både hyperonymer och parafraaser. Ett

exempel på det senare är exempel (111), där översättaren har ersatt *The Satanic Verses* med *den kontroversiella boken*, kanske för att undvika upprepning. Ett annat exempel på generalisering återfinns i texten då författaren nämner huvudstaden i Iran:

(70) KT: Yet Teheran's attempts

MT: Men den iranska regimens försök

Man kan se exemplet ovan som att *den iranska regimen* på den lexikala nivån förvisso är en del av Teheran, d.v.s. en meronym, vilket i så fall gör måltexten mer specifik. Samtidigt är *Teheran* ett exempel på den stilistiska figuren metonymi, då författaren här inte främst syftar på själva staden utan har använt ett personifierat uttryck för regimen i Iran. Därför kan man också se det som att översättaren i det här fallet har ersatt metonymen Teheran med mer generell, icke-personifierad fras som läsaren associerar med begreppet. Det går givetvis att diskutera i vilken grad Teheran är ett kulturspecifikt begrepp, men eftersom det är ett egennamn och översättaren dessutom har valt ett intressant sätt att omskriva begreppet har jag valt att ta med det i undersökningen.

Ett liknande fall av generalisering är författarens omnämnande av den person som har störst makt i Teheran:

(114) KT: the real thing in Teheran

MT: storayatollan i Teheran

Även här använder författaren stilfiguren metonymi, och översättaren har valt en mer generell fras som inte är personifierad. Man kan också argumentera för att *storayatolla* även är en etablerad motsvarighet, men för att kategorisera det som en sådan skulle källtextbegreppet ha varit *Grand Ayatollah*.

I materialet finns också ett exempel på ett idiomatiskt uttryck som har överfört genom generalisering:

(60) KT: cloak and dagger operations

MT: spionoperationer

Det brittiska kulturspecifika begreppet ovan har ersatts av ett mer generellt, icke-kulturspecifikt begrepp i målspråket. Den svenska målspråkskulturen har ingen riktig motsvarighet till begreppet *cloak and*

dagger operations, och översättaren har därför valt att generalisera till *spionoperationer* för att läsaren ska kunna ta till sig betydelsen. Om det däremot hade funnits ett motsvarande kulturspecifikt begrepp på målspråket för den här typen av spionoperationer och översättaren hade valt det, hade överföringen istället kategoriserats som *kulturell ersättning* (se avsnitt 4.2.7. nedan).

I exemplet nedan används generalisering dels som parafras, dels som hyperonym:

(84) KT: [...] involved in the 9/11, 7/7 and Madrid train bombings

MT: [...] inblandade i de stora terrordåden på Manhattan, i London och i Madrid

Översättaren har ersatt datumen med namnen på städerna där terrordåden ägde rum, vilket jag kategoriserar som en form av generalisering (parafras). Det går inte att kategorisera ovanstående som utelämnanden eftersom översättaren då inte skulle ha lagt till något utan bara tagit bort de kulturspecifika begreppen, och en kategorisering som förtydliganden skulle ha krävt att källtextelementen bevarats. Dessutom har frasen *train bombings* tillsammans med datumen ersatts av hyperonymen *de stora terrordåden*. Översättaren har alltså ingripit på flera sätt för att anpassa texten till målspråkskulturen utan att egentligen påverka innehållet.

Andra svårkategoriserade fall utgörs av de namn på byggnader och geografiska platser som ofta överförs i form av en svensk prepositionsfras:

(82) KT: the Finsbury Park mosque

MT: moskén i Finsbury Park

(88) KT: Brixton tube station

MT: tunnelbanestationen i Brixton

(92) KT: Glasgow airport

MT: flygplatsen i Glasgow

Jag har valt att kategorisera exemplen ovan som att översättaren har gjort mer generella omskrivningar för namnen på platserna. Det finns inget etablerat sätt att hantera dessa platser på målspråket. Däremot finns det flera olika sätt att översätta dem. Man skulle till exempel även kunna

tänka sig benämningarna *Finsbury Parks moské*, *Brixton(s) tunnelbanestation* och *Glasgow(s) flygplats*, som möjligen skulle kunna ses som mer specifika än översättningarna med prepositionsfraser i exemplen ovan. Exempelvis finns det ju två flygplatser i Glasgow (Glasgow Airport och Glasgow Prestwick Airport), och då blir *flygplatsen i Glasgow* mindre specifikt än *Glasgow flygplats*.

Exempel (47) – *the stars and stripes* som har översatts med *den amerikanska flaggan* – kan möjligen ses som en mindre lyckad översättning. Man kan fråga sig varför översättaren inte har valt motsvarigheten *stjärnbaneret*. På engelska finns nämligen även benämningen *the American Flag*. Därför finns det en möjlighet att författaren ville överföra vissa konnotationer till läsaren genom att använda just det valda uttrycket.

5.2.4. Förtydligande

Strategin att förtydliga kulturspecifika begrepp förekommer i 14 fall (9 %) i materialet. Förtydliganden används när översättaren har ansett det nödvändigt att skriva ut information som finns ”latent” i källtextelementet och som kanske inte är uppenbar för måltextmottagaren. Ett exempel är när författaren refererar till terrordåd som skakat världen under 2000-talet:

(12) KT: the burning towers in Manhattan on 9/11

MT: de brinnande tornen på Manhattan den 11 september 2001

(13) KT: the burning bus in London on 7/7

MT: den brinnande bussen i London den 7 juli 2005

De kulturspecifika begreppen ovan, speciellt *nine-eleven*, behöver ingen närmare förklaring för källtextläsaren. Det går givetvis att diskutera om en svensk läsare verkligen behöver förtydligandena ovan. Det finns alltid en risk att översättaren tydliggör begrepp som inte behöver förtydligas med resultatet att informationen upplevs som överflödigt. Samtidigt är strategin ovan ett slags ”service” till läsaren och även om *nine-eleven* kan betraktas närmast som en internationalism (ett kulturspecifikt begrepp som har spridning även utanför källkulturen) så är det inte säkert att en svensk läsare har lika stor kunskap om när terrordåden i London ägde rum.

Många förtydliganden förekommer vid överföringen av begrepp som hämtats från området nöje/kultur:

- (16) KT: a Bollywood superstar
 MT: en filmstjärna i Bollywood
- (107) KT: In his original World Service Statement
 MT: I sitt ursprungliga uttalande på BBC World Service
- (96) KT: the age of Oprah
 MT: Oprah Winfreys tidsålder
- (116) KT: Random House
 MT: amerikanska Random House

I de tre första exemplen har översättaren förtydligat att begreppen tillhör film- och TV-industrin. Frågan är om förtydligandet i exempel (16) är nödvändigt eller om de flesta svenskar känner till att Bollywood syftar på filmindustrin i Bombay. I exempel (107) kan förtydligandet däremot motiveras med att begreppet är ogenomskinligt för en svensk läsare. I exempel (96) har översättaren valt att skriva ut efternamnet som finns ”latent” i det kulturspecifika begreppet *Oprah*. I det sista exemplet framgår det av kontexten att *Random House* är ett bokförlag, och adjektivattributet fungerar främst som en service till läsaren. Strategin har således använts i fall då översättaren har bedömt det kulturspecifika begreppet som alltför svårbegripligt för måltextläsaren. Detta är en subjektiv bedömning som översättaren gör, och det är således svårt att avgöra om förtydligandena är motiverade eller inte. Det går dock att fastslå att syftet alltid är att underlätta för läsaren.

5.2.5. Direktöversättning

Strategin direktöversättning förekommer inte speciellt ofta i materialet, endast sju gånger, och det är ganska okomplicerad strategi. Det svåraste är att bekräfta om det verkligen är en direktöversättning eller om det snarare är en etablerad motsvarighet. I exemplen nedan har sökningar i NE, Mediarkivet samt på Google inte gett några träffar, och därför har jag kategoriserat dem som direktöversättningar:

- (51) KT: Ministry of Religious Guidance
 MT: ministeriet för religiös vägledning
- (71) KT: the Iranian Revolutionary News Agency
 MT: den iranska Revolutionära nyhetsbyrån

Direktöversättning vägleder inte läsaren på något annat sätt än genom just översättningen – det semantiska innehållet ändras inte, och inget läggs till. Det är därför en källspråksorienterad strategi. I exemplen ovan anser jag att direktöversättning är bra strategi, eftersom översättningarna är genomskinliga och gör att läsaren kan ta till sig innehållet lättare.

5.2.6. Kulturell ersättning

Översättaren har använt sig av strategin kulturell ersättning vid fem tillfällen, vilket betyder att strategin inte är speciellt vanlig. Ett exempel på kulturell ersättning är i samband med att författaren citerar en förläggare som vägrar vika sig för påtryckningar inför en bokutgivning:

- (66) KT: That would be the thin end of the wedge
 MT: Då skulle vi måla in oss i ett hörn

Detta har jag kategoriserat som kulturell ersättning eftersom översättaren har försökt hitta ett motsvarande talesätt på målspråket. Det engelska talesättet betyder 'något litet och till synes oviktigt som leder till något mycket större och allvarigare' (Using English [www], min översättn.). Översättningen, som betyder att förlaget skulle hamna i knipa om de gav efter, får ungefär samma effekt på måltextläsaren. På engelska finns visserligen även uttrycket *paint yourself into a corner*, vilket tyder på att det finns nyansskillnader mellan talesätten. Det är dock inte säkert att det finns två liknande talesätt på svenska. Översättaren har ansträngt sig för att hitta ett motsvarande uttryck på målspråket istället för att använda ett förklarande nominaluttryck, vilket kanske hade varit enklare men inte lika effektivt.

Ett annat fall när översättaren valt att ersätta källtextbegreppet med ett motsvarande svenskt kulturspecifikt begrepp är då författaren refererar till bokförlaget Mills and Boon för att beskriva stilen (dvs. "kiosklitteratur") hos en omnämnd bok:

(121) KT: a racy, almost Mills and Boon-ish, historical romance

MT: ett pikant, historiskt romantiskt stycke, nästan i Harlekinstil

Översättaren har gjort avvägandet att måltextmottagaren förmodligen inte känner till Mills and Boon och istället ersatt namnet med ett liknande bokförlag, som är välkänt inom målkulturen, för att ge läsaren de rätta konnotationerna.

Ett annat exempel på kulturell ersättning är när Rushdie anklagar sitt amerikanska förlag Random House för censur när de vägrar ge ut en bok av en annan författare. Förlaget slår ifrån sig:

(123) KT: Dismissing Rushdie as a 'self-appointed poster boy for the First Amendment', Fish rejected the charge

MT: Fish avfärdade Rushdie som ”en självutnämnd sandwichman för det första tillägget” och bestred anklagelsen

En *poster boy* är en person som symboliserar eller representerar en viss egenskap, åsikt eller sak (Oxford Dictionaries [www]). Ordet *sandwichman* kan betyda 'plakatbärare', 'skyltbärare', men också 'vandrande annons' (Norstedts svenska synonymordbok). Trots detta anser jag att översättningen inte är helt lyckad eftersom ordet ”sandwichman” känns något föråldrat och förmodligen inte har samma effekt på måltextläsaren som det engelska *poster boy* har på källtextläsaren. Möjligen hade ett bevarande av begreppet *poster boy* eller det svenska ordet *affischnamn* varit lämpligare alternativ.

5.2.7. Utelämnande

Endast i ett fall har översättaren valt strategin utelämnande. Detta visar att han har bemödat sig om att alltid överföra de kulturspecifika begreppen med hjälp av någon av de andra strategierna. Utelämnanden kan vara resultatet av tidsbrist, stress etc., men de kan också bero på att översättaren har ansett att begreppet är väldigt specifikt och inte har någon direkt relevans för innehållet eller måltextläsarens förståelse:

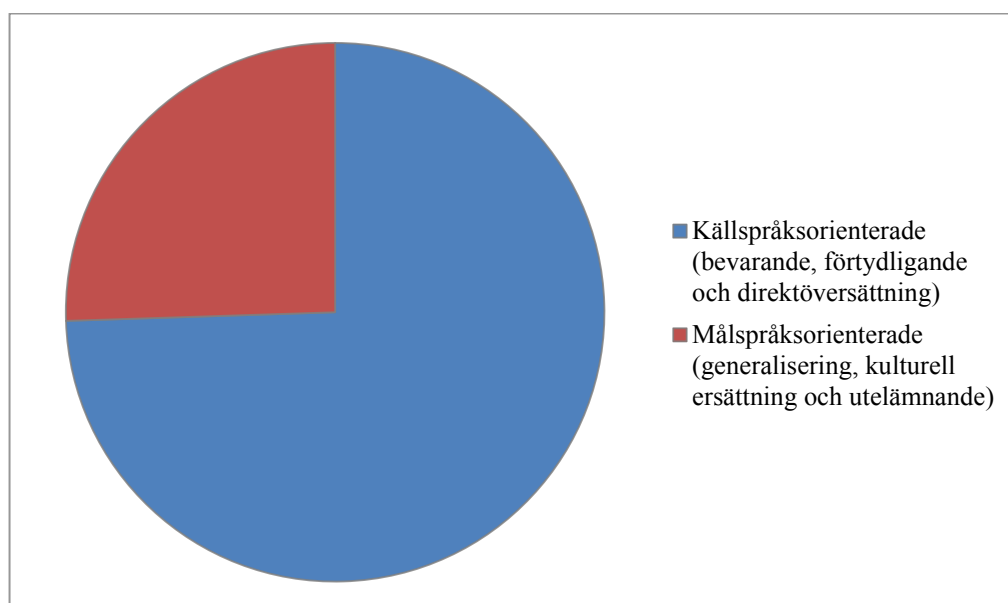
(57) KT: [...] in the BBC Studios at Broadcasting House in central London

MT: [...] i BBC:s studio i centrala London

I exemplet får Rushdie ett telefonsamtal från BBC, som varnar honom för den utfärdade fatwan. Översättaren har utelämnat *at Broadcasting House*. Det kan vara så att översättaren har ansett att namnet på byggnaden där BBC finns inte är tillräckligt relevant för att överföra det och utelämnandet påverkar inte textens innehåll. Det är också möjligt att han har missat att överföra just det elementet med tanke på att det är det enda fallet av utelämnande och att det kan ha funnits en tidspress då översättningen kom ut samma år som originaltexten.

5.3. Källspråks- eller målspråksorientering

Jag har ovan analyserat de olika val översättaren har gjort för att överföra kulturspecifika begrepp i källspråket till målspråket. För att få en bild av huruvida de valda strategierna har lett till att måltexten har källspråks- eller målspråksanpassats måste man utesluta de *etablerade motsvarigheterna* eftersom användandet av dessa varken gör texten källspråks- eller målspråksorienterad. Figur 2 visar fördelningen på källspråksorienterade och målspråksorienterade strategier i materialet:

FIGUR 2. *Strategierna fördelade efter källspråks- respektive målspråksorientering.*

Figur 2 ovan visar att de källspråksorienterade strategierna står för 74 % av de kulturspecifika begreppen, och översättarens val av strategier bidrog således till att måltexten är starkt källspråksorienterad.

6. Sammanfattning och diskussion

Syftet med den här uppsatsen var att undersöka de strategier översättare väljer då de ska överföra kulturspecifika begrepp från källspråk till målspråk. Pedersens sammanställning av vanliga översättningsstrategier är i första hand tänkt att appliceras på undertextning men min undersökning visar att de är lika användbara vid analyseringen av översättningen av en tryckt text. Materialet är dock för litet för att man ska kunna dra några exakta slutsatser, men det visar ändå på vissa tendenser.

Den absolut vanligaste strategin var att översättaren använder sig av en etablerad motsvarighet. Översättaren använde en sådan motsvarighet i nästan 40 % av exemplen. Detta kan förklaras med att textsorten är samhällsdebatrerande sakprosa med många samtidshistoriska och politiska referenser. Översättaren har ofta färdiga översättningsmotsvarigheter att ta till, eftersom flera av de kulturspecifika begreppen utgörs av namn på politiska institutioner och befattningar, organisationer och religiösa grupper, geografiska namn, universitet, historiska epoker och egennamn. Eftersom översättaren inte behöver göra ett aktivt val då det finns en etablerad motsvarighet, kategoriseras strategin som varken källspråks- eller målspråksorienterad.

Den näst vanligaste strategin, som förekommer i över 30 % av exemplen, var att bevara källtextelementet i måltexten utan att lägga till något förtydligande element. Att denna källspråksorienterade strategi väljs så ofta kan till viss del förklaras med att det förekommer många egennamn i källtexten. Dessa egennamn är ofta omöjliga att överföra genom att välja någon annan strategi (t.ex. direktöversättning). Samtidigt finns det i materialet många exempel på kulturspecifika begrepp som inte är egennamn men som ändå bevaras i måltexten. En förklaring till detta kan vara att författaren till originaltexten ibland själv har lagt till förtydligande element vid egennamnen för att hjälpa källtextläsaren. Översättaren har då inte behövt göra egna ingrepp för att förtydliga.

Sammantaget använder sig översättaren av källspråksorienterade strategier i 74 % av fallen. Även strategin förtydligande kategoriseras som källspråksorienterad, vilket kan vara något problematiskt. Det främmande källtextelementet överförs förvisso till måltexten, men samtidigt lägger

översättaren till ett förtydligande element för att underlätta för läsaren. Strategin har alltså både en källspråksorienterad och en målspråksorienterad funktion, och om förtydligandena i materialet istället hade kategoriserats som målspråksorienterade hade resultatet blivit något annorlunda. Källspråksorienteringen hade då inte varit lika dominerande, men den hade fortfarande uppgått till 60 %.

Resultatet av undersökningen visar att måltexten är starkt källspråksorienterad. Det finns, förutom ovan nämnda orsaker som t.ex. textsort och de frekvent förekommande egennamnen och författarens egna förtydliganden, ytterligare en möjlig orsak till att måltexten håller sig nära originalet. Både källtext och måltext riktar sig till en politiskt insatt och allmänbildad läsekrets, och därför är källspråksorienteringen i översättningen inte speciellt förvånande. Idag har man som läsare också stora möjligheter att själv leta upp innebörden av kulturspecifika begrepp med hjälp av internet, vilket kanske både författaren och översättaren räknar med att den nyfikne läsaren gör. De händelser som tas upp i texten är dessutom ofta nyhetsstoff och världshändelser som läsaren förmodligen lätt kan associera till. Föreställningen om en aktiv, allmänbildad läsare är antagligen en starkt bidragande orsak till att översättaren låter originaltexten i så pass hög grad ”vara ifred”.

Den starka källspråksorienteringen har effekten att läsaren får tillgång till det brittiska samhället, dess vanor och kultur. Överflödiga information läggs sällan till, och läsaren får därmed anstränga sig mer. En fråga man kan ställa är om översättaren möjligen har överskattat läsaren. Svaret på den frågan blir att översättningen helt enkelt är anpassad till en viss målgrupp, samtidigt som den kanske kan upplevas som lite svårtillgänglig av en mindre insatt läsekrets. Detta är givetvis en nackdel om översättaren vill att texten ska nå ut till, och påverka, så många läsare som möjligt.

Det skulle vara intressant att jämföra översättningar av flera texter inom samma genre för att undersöka om denna källspråksorientering är något som återkommer. En fråga man i så fall skulle kunna ställa är om det är önskvärt med en mer medveten målspråksorientering för att på så sätt kunna locka en större grupp läsare eller om en sådan anpassning av texten försvåras just på grund av textsorten. Är formell och semantisk ekvivalens, och därmed också överföring av den lokala källkulturen, kanske viktig för att läsaren verkligen ska kunna sätta sig in i det aktuella ämnet?

Material- och litteraturförteckning

Material

- Malik, Kenan 2009. *From Fatwa to Jihad – The Rushdie Affair and Its Legacy*. London: Atlantic Books.
- Malik, Kenan 2009. *Från fatwa till jihad – Så förändrade Rushdieaffären vår verklighet*. Stockholm: Voltaire Publishing. Översättning: Joachim Retzlaff.

Litteratur

- Google. Hämtat från <www.google.se>.
- Hatim, Basil & Jeremy Munday 2009 [2004]. *Translation. An advanced resource book*. New York: Routledge.
- Ingo, Rune 2007. *Konsten att översätta. Översättandets praktik och didaktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Kahan, Louise 2009. Italiensk kultur i svensk översättning. En undersökning av vilka strategier skönlitterära översättare tillämpar för att översätta kulturspecifika begrepp. Examensarbete i översättningsvetenskap, Tolk- och översättarinstitutet, Stockholms universitet. <http://www.tolk.su.se/polopoly_fs/1.57979.1322837496!/louise_kahan2009.pdf> Hämtat 10 februari 2012.
- Lindqvist, Yvonne 2004. Analysmodell för översatta texter för examensarbetet på översättarutbildningen. Tolk- och översättarinstitutet (TÖI), Stockholms universitet. <http://www.tolk.su.se/polopoly_fs/1.58301.1321532049!/metodkompendium.pdf> Hämtat 4 maj 2012.
- Mediearkivet. Hämtat från <<http://www.retriever-info.com/se/tjaenster/research.html>>.
- Munday, Jeremy 2008 [2001]. *Introducing Translation Studies – Theories and applications*. 2nd Ed. New York: Routledge.
- Nationalencyklopedin. Hämtat från <<http://www.ne.se/>>.

- Newmark, Peter 1986 [1981]. *Approaches to translation*. Oxford: Pergamon Press.
- Norstedts svenska synonymordbok*. 2009. Stockholm: Norstedts.
- Orrevall, Agneta 2004. Hur hanterar undertextare utomspråkliga kulturrelaterade begrepp? Examensarbete i engelska, Stockholms universitet.
<http://www.tolk.su.se/polopoly_fs/1.57910.1322750201!/agneta_orrevall.pdf>. Hämtat 9 februari 2012.
- Oxford Dictionaries*. Hämtat från <<http://oxforddictionaries.com/>>.
- Pedersen, Jan 2005. How is Culture Rendered in Subtitles? MuTra – Multidimensional Translation Conference Proceedings. Challenges of Multidimensional Translation [www].
<http://www.euroconferences.info/proceedings/2005_Proceedings/2005_proceedings.html>. Hämtat 20 februari 2012.
- Pedersen, Jan 2007. *Scandinavian Subtitles. A Comparative Study of Subtitling Norms in Sweden and Denmark with a focus on Extralinguistic Cultural References*. Stockholm: Stockholms Universitet, engelska institutionen.
- Using English*. Hämtat från
<<http://www.usingenglish.com/reference/idioms/>>.

Bilaga

KÄLLSPRÅK	MÅLSPRÅK	STRATEGI	KT-SIDA
(1) <i>The Satanic Verses</i>	<i>Satansverserna</i>	Etablerad motsvarighet	IX
(2) <u>protestors</u> on top of <u>the Berlin wall</u>	<u>unga människor</u> uppe på <u>Berlinmuren</u>	Generalisering (parafra) + etablerad motsvarighet	X
(3) the Cold War	det kalla kriget	Etablerad motsvarighet	X
(4) Second World War	andra världskriget	Etablerad motsvarighet	X
(5) the Enlightenment	upplysningen	Etablerad motsvarighet	X
(6) [...] in her pamphlet <i>Sacred Cows</i>	[...] i sin pamflett <i>Sacred Cows</i>	Bevarande	XI
(7) Labour MP	parlamentsledamoten för Labour	Etablerad motsvarighet	XI
(8) Home Secretaries	inrikesministrar	Etablerad motsvarighet	XI
(9) Hanif Kureishi's novel <i>Something to Tell You</i>	Hanif Kureishis roman <i>Något att säga dig</i>	Etablerad motsvarighet	XII
(10) But I also wrote the occasional article for the <i>Voice</i> , Britain's leading black newspaper.	Men jag skrev ibland också artiklar i <i>Voice</i> , Storbritanniens ledande svarta tidning.	Bevarande	XII
(11) Bradford Council of Mosques	Council of Mosques i Bradford	Bevarande	XII

(12) the burning towers in Manhattan on 9/11	de brinnande tornen på <u>Manhattan den 11 september 2001</u>	Etablerad motsvarighet + förtydligande	XIII
(13) the burning bus in London on 7/7	den brinnande bussen i <u>London den 7 juli 2005</u>	Etablerad motsvarighet + förtydligande	XIII
(14) <i>Midnight's Children</i> , his sprawling, panoramic, humorous mock-epic of post-independent India, was a literary sensation [...]	<i>Midnattsbarn</i> , hans sprudlande episka panorama, hans pikaresk över Indien efter självständigheten, var en litterär sensation [...]	Etablerad motsvarighet	XIII
(15) [...] <i>Shame</i> , which retold the history of Pakistan as a satirical fairy tale.	[...] <i>Skam</i> , som återger Pakistans historia som en satirisk saga.	Etablerad motsvarighet	XIV
(16) a Bollywood superstar	en filmstjärna i Bollywood	Förtydligande	XV
(17) 'more-loyal-than-the-Queen'	"mer lojal än självaste drottningen" som talesättet lyder	Direktöversättning + förtydligande	XV
(18) Mahound	Mahund (Mahound)	Etablerad motsvarighet + bevarande	XV
(19) Allie Cone is the mountaineer [...]	Allie Cone är en kvinnlig bergsbestigare [...]	Förtydligande	XVI
(20) a solo ascent of Everest	att ensam bestiga Mount Everest	Förtydligande	XVI
(21) in a review in the <i>Guardian</i>	i en recension i <i>The Guardian</i>	Bevarande	XVI
(22) I arrived in Britain just as 'Paki-bashing' was becoming a national sport.	Jag kom till Storbritannien just när <i>Paki-bashing</i> blev en nationalsport.	Bevarande	XVIII
(23) Mayor	borgmästare	Etablerad motsvarighet	XIX
(24) the National Black Caucus	National Black Caucus	Bevarande	XIX
(25) the National Assembly Against Racism	National Assembly Against Racism	Bevarande	XIX
(26) Socialist Workers Party	Socialist Workers Party	Bevarande	XXI

(27) the National Front	National Front	Bevarande	XXI
(28) Penguin Books India	Penguin Books India	Bevarande	1
(29) <i>the Times of India</i>	<i>Times of India</i>	Bevarande	2
(30) [...] to the Prophet Mohammad	till Mohammed	Etablerad motsvarighet	2
(31) [...] <i>al-hijab</i> , the Arabic word for the veil	[...] <i>al-hijab</i> , den arabiska benämningen på den långa kvinnliga klädedräkten med huvudduk ("slöjan")	Förtydligande	2
(32) the Islamic Foundation	Islamic Foundation	Bevarande	3
(33) <i>the Illustrated Weekly of India</i>	<i>Illustrated Weekly of India</i>	Bevarande	3
(34) the Saudi-backed weekly Islamic magazine <i>Impact International</i>	den saudistödda veckotidningen <i>Impact International</i>	Bevarande	3
(35) [...] the United Kingdom Action Committee on Islamic Affairs (UKACIA)	[...] en aktionsgrupp (The United Kingdom Action Committee on Islamic Affairs, UKACIA)	Förtydligande	3
(36) <i>Death of a Princess</i> , a 1980 TV documentary	<i>Death of a Princess</i> , en TV-dokumentär från 1980	Bevarande	3
(37) the Organization of the Islamic Conference	samarbetsorganet Islamic Conference Organization	Förtydligande + Etablerad motsvarighet	4
(38) the Deobandis	deobandi	Etablerad motsvarighet	4
(39) Barelwis	barelvi	Etablerad motsvarighet	4
(40) madrasas	koranskolor	Etablerad motsvarighet	4
(41) <i>ulema</i>	<i>ulama</i>	Etablerad motsvarighet	4
(42) City Council	stadsfullmäktige	Etablerad motsvarighet	5
(43) The Asian Youth Movement	Asian Youth Movement	Bevarande	5

(44) the Islamic Democratic Alliance	Den islamiska demokratiska alliansen	Etablerad motsvarighet	5
(45) Pakistan People's Party	Pakistan People's Party	Etablerad motsvarighet	5
(46) the American Culture Centre	det amerikanska kulturcentret	Direktöversättning	5
(47) the Stars and Stripes	den amerikanska flagga[n]	Generalisering (parafra)	5
(48) the Final Solution	Förintelsen	Generalisering (parafra)	6
(49) British Muslims for Secular Democracy	British Muslims for Secular Democracy	Bevarande	7
(50) the Muslim Institute	Muslim Institute	Bevarande	7
(51) Ministry of Religious Guidance	ministeriet för religiös vägledning	Direktöversättning	7
(52) just before the 2 p.m. news	strax före 14-nyheterna	Etablerad motsvarighet	8
(53) Wiggin's new novel <i>John Dollar</i>	Wiggins nya roman <i>John Dollar</i>	Bevarande	8
(54) Valentine's Day	alla hjärtans dag	Etablerad motsvarighet	8
(55) Michelin House	Michelin House	Bevarande	8
(56) the BBC World Service	BBC World Service	Etablerad motsvarighet	9
(57) [...] in the BBC Studios at <u>Broadcasting House</u> in central London	[...] i BBC:s studio i centrala London	Utelämnande	9
(58) everybody and his mother	varenda kotte	Kulturell ersättning	9
(59) Scotland Yard's Special Branch	Scotland Yards Special Branch	Bevarande	9
(60) cloak and dagger operations	spionoperationer	Generalisering (hyperonym)	10
(61) CEO	vd	Etablerad motsvarighet	10

(62) <i>the New York Times</i>	<i>New York Times</i>	Bevarande	10
(63) [...] a co-op apartment	[...]en bostadsrätt	Etablerad motsvarighet	13
(64) An emergency meeting of the Penguin board	Ett extra ordinarie styrelsemöte på Penguin	Etablerad motsvarighet	13
(65) Penguin's parent company	Penguins moderbolag	Etablerad motsvarighet	13
(66) That would be the thin end of the wedge	Då skulle vi måla in oss i ett hörn	Kulturell ersättning	13
(67) sharia law	sharia	Etablerad motsvarighet	13
(68) the Frankfurt Book Fare	bokmässan i Frankfurt	Etablerad motsvarighet	15
(69) [...] to Britain and <u>the subcontinent</u>	[...] till Storbritannien och <u>den indiska subkontinenten</u>	Etablerad motsvarighet	17
(70) Yet Teheran's attempts	Men den iranska regimens försök	Generalisering (parafra)	17
(71) the Iranian Revolutionary News Agency	den iranska Revolutionära nyhetsbyrån	Direktöversättning	19
(72) <i>A Satanic Affair</i> , one of the first accounts of the Rushdie controversy	<i>A Satanic Affair</i> , en av de första redogörelserna för kontroversen om Rushdie	Bevarande	19
(73) East End	East End	Etablerad motsvarighet	19
(74) PC	Polisman [...]	Etablerad motsvarighet	20
(75) [...] a packet of Durex	[...] ett paket kondomer	Generalisering (hyperonym)	20
(76) Rushdie's talk was entitled 'The New Empire within Britain'.	Rushdies tal hade rubriken "The New Empire within Britain".	Bevarande	21
(77) [...] execrable sitcoms such as <i>Love Thy Neighbour</i> and <i>It Ain't Half Hot, Mum</i>	[...] vedervärdiga sitcoms som <i>Love Thy Neighbour</i> och <i>It Ain't Half Hot, Mum</i>	Bevarande	21

(78) [...] made America's <i>The Cosby Show</i> seem like [...]	[...] fick den amerikanska TV-serien <i>Cosby</i> att framstå som [...]	Etablerad motsvarighet	21
(79) Black Power	Black Power	Etablerad motsvarighet	21
(80) [...] another <u>SWP</u> activist	[...] en annan aktivist i <u>detta parti</u>	Generalisering (parafras)	22
(81) Southampton University	universitetet i Southampton	Generalisering (parafras)	22
(82) the Finsbury Park mosque	moskén i Finsbury Park	Generalisering (parafras)	22
(83) al-Qaeda	al-Qaida	Etablerad motsvarighet	23
(84) [...] involved in the <u>9/11</u> , <u>7/7</u> and <u>Madrid train bombings</u>	[...]inblandade i de stora terroråderna på <u>Manhattan</u> , i <u>London</u> och i <u>Madrid</u>	Generalisering (parafras) + generalisering (hyperonym)	23
(85) the results are laid out in two books, <i>Understanding Terror Networks</i> and <i>Leaderless Jihad</i>	resultaten finns presenterade i två böcker: <i>Understanding Terror Networks</i> och <i>Leaderless Jihad</i>	Bevarande	23
(86) <i>The Economist</i>	<i>The Economist</i>	Bevarande	23
(87) the Polytechnic of North London	Polytechnic of North London	Bevarande	24
(88) Brixton Tube station	tunnelbanestationen i Brixton	Generalisering (parafras)	24
(89) the cult TV series <i>Torchwood</i>	den kultförklarade TV-serien <i>Torchwood</i>	Bevarande	24
(90) Durham University	universitetet i Durham	Generalisering (parafras)	24
(91) Twin Towers	Twin Towers	Bevarande	25
(92) Glasgow airport	flygplatsen i Glasgow	Generalisering (parafras)	25
(93) the National Health Service	den offentliga vården	Etablerad motsvarighet	25

(94) [...] what the writer Tom Wolfe has called the 'me generation'	[...] det som författaren Tom Wolf har kallat <i>the me generation</i>	Bevarande	26
(95) In <i>The Spiritual Revolution</i> , their study of religious practices [...]	I <i>The Spiritual Revolution</i> , en studie av religiösa bruk [...]	Bevarande	27
(96) the age of Oprah	Oprah Winfreys tidsålder	Förtydligande	27
(97) professor of sociology at the École des Hautes Études	professor i sociologi vid École des Hautes Études	Bevarande	27
(98) [...] titles such as <i>The Explanations of Secrets</i> and <i>The Pearls of Knowledge</i>	[...] titlar som <i>Förklaring av hemligheterna</i> och <i>Kunskapens Pärlor</i>	Direktöversättning	28
(99) Mrs. Thatcher	Margaret Thatcher	Förtydligande	29
(100) PBUH	frid vare med Honom	Etablerad motsvarighet	30
(101) <i>Spycatcher</i>	<i>Spycatcher – "Spionfångaren"</i> . <i>Den nakna sanningen om brittiskt kontraspionage</i>	Etablerad motsvarighet	30
(102) [...] the director who is probably best known for his <i>United 93</i>	[...] en regissör som kanske är mest känd för sin <i>United 93</i>	Bevarande	30
(103) the Law Lords	laglorderna	Etablerad motsvarighet	31
(104) <i>The Satanic Verses</i>	den kontroversiella boken	Generalisering (parafra)	32
(105) BBC's Arabic Service	BBC:s Arabic Service	Bevarande	32
(106) Prime minister Margaret Thatcher	premiärminister Thatcher	Etablerad motsvarighet	33
(107) In his original World Service Statement	I sitt ursprungliga uttalande på BBC World Service	Förtydligande	33
(108) Radio Islamabad	Radio Islamabad	Bevarande	33
(109) The Foreign Office	Utrikesministeriet	Etablerad motsvarighet	33
(110) Secretary of State	utrikesministern	Etablerad motsvarighet	34

(111) the Senate foreign relations subcommittee on terrorism	senatens utrikesutskott	Generalisering (hyperonym)	34
(112) First Amendment	första tillägget till konstitutionen	Etablerad motsvarighet	34
(113) British home secretary	brittiske inrikesministern	Etablerad motsvarighet	34
(114) the real thing in Teheran	storayatollan i Teheran	Generalisering (parafra)	35
(115) <i>The Jewel Of Medina</i> , a romantic tale about [...]	<i>Medinas juvel</i> , en romantisk saga om [...]	Etablerad motsvarighet	192
(116) Random House	amerikanska Random House	Förtydligande	192
(117) University of Texas	University of Texas	Etablerad motsvarighet	192
(118) Spellberg's book <i>Politics, Gender and the Islamic Past</i>	Spellbergs bok <i>Politics, Gender and the Islamic Past</i>	Bevarande	192
(119) the Danish cartoons	de danska Muhammedkarikatyrerna	Etablerad motsvarighet	193
(120) a piece for the <i>Guardian's Comment Is Free blog</i>	en artikel på <i>The Guardian's kommentarsblogg</i>	Generalisering (hyperonym)	193
(121) [...] a racy, almost Mills and Boon-ish, historical romance	[...] ett pikant, historiskt romantiskt stycke, nästan i Harlekinstil	Kulturell ersättning	193
(122) [...] in the title of his famous book, proclaimed that <i>There Is No Such Thing as Free Speech: And It's a Good Thing Too</i>	[...] i titeln på sin berömda bok deklarerade att <i>There Is No Such Thing as Free Speech: And It's a Good Thing Too</i>	Bevarande	197
(123) Dismissing Rushdie as a 'self-appointed poster boy for the First Amendment', Fish rejected the charge	Fish avfärdade Rushdie som "en självutnämnd sandwichman för det första tillägget" och bestred anklagelsen	Kulturell ersättning	197
(124) <i>The Buddha of Suburbia</i>	<i>Förorternas Buddha</i>	Etablerad motsvarighet	198

(125) I was a Paki	Jag är <i>paki</i>	Bevarande	198
(126) <i>My Beautiful Laundrette</i>	<i>Min sköna tvättomat</i>	Etablerad motsvarighet	199
(127) Nice biscuits	Nice-kex	Bevarande + direktöversättning	199
(128) [...] organized by something called the Pakistani Action Group	[...] organiserade av något som kallades Pakistani Action Group	Bevarande	199
(129) a vicious Thatcherite	en illvillig Thatcheranhängare	Direktöversättning	200
(130) <i>The Black Album</i> tells the story of [...]	<i>The Black Album</i> [...] är berättelsen om	Bevarande	201
(131) 'My Son the Fanatic', a short story	novellen <i>My Son the Fanatic</i>	Bevarande	201
(132) Lower Manhattan	Nedre Manhattan	Etablerad motsvarighet	203
(133) <i>The Decline and Fall of the Roman Empire</i>	<i>Romerska rikets nedgång och fall</i>	Etablerad motsvarighet	203
(134) World Trade Center	World Trade Center	Etablerad motsvarighet	203
(135) America today [...] is not the self-confident and determined nation that responded to <u>Pearl Harbour</u>	Dagens Amerika [...] är inte den självsäkra och beslutsamma nation som reagerade på <u>Pearl Harbour</u>	Bevarande	203
(136) the US Congress	den amerikanska kongressen	Etablerad motsvarighet	204
(137) 'Illinois Apple and Pork Festival'	'Illinois Apple and Pork Festival'	Bevarande	204
(138) the Holocaust	Förintelsen	Etablerad motsvarighet	204
(139) University of Maryland	University of Maryland	Etablerad motsvarighet	204
(140) Center for International Development and Conflict Management	Center for International Development and Conflict Management	Bevarande	204

(141) Jihadis	jihadister	Etablerad motsvarighet	204
(142) <i>Newsweek International</i>	<i>Newsweek International</i>	Bevarande	204
(143) <i>London Review of Books</i>	<i>London Review of Books</i>	Bevarande	205
(144) <i>New Statesman</i>	<i>New Statesman</i>	Bevarande	205
(145) <i>Murder in Amsterdam</i>	<i>Mordet i Amsterdam</i>	Etablerad motsvarighet	206
(146) say at Guantanamo Bay	låt säga i Guantánamo	Etablerad motsvarighet	206
(147) [...] until it gets its house in order	[...] och de börjar ta sina barn i örat	Kulturell ersättning	207
(148) [...] as Shabbir Akhtar put it in <i>Be Careful with Mohammad!</i> , mocking [...]	[...] som Shabbir Ahktar i sin <i>Be Careful with Mohammad!</i> spydigt sa om [...]	Bevarande	208
(149) east London	East End	Förtydligande	209
(150) [...] angels, in other words, mean consistency, while devils rock the boat.	[...] änglar innebär med andra ord beständighet, medan djävlar <u>skakar om</u> .	Generalisering (parafra)	209
(151) [...] in his essay 'In Good Faith'	I sin essä "In Good Faith"	Bevarande	209